

в посткомунистическия период и особено – на най-младите възрастни групи в периода между двете последни преброявания. Това ще предопределя съхранението на най-високия коефициент на нетно възпроизводство¹¹ в групата на ромите, което ще обуслови по-високата раждаемост в тази общност в средносрочен и дългосрочен план.

Ромите са общността с най-ранни бракове/семејни съжителства в страната. По данни от 1994 г. около 80% от тях създават семејства преди навършването на пълнолетие (Томова, 1995, с. 42). Социологически изследвания след тази година разкриват тенденцията за запазване и дори увеличаване на ранните бракове сред отделни ромски субгрупи и особено сред най-бедните и нискообразованите младежи през периода до 2000 г.

Ромите продължават да са единствената общност в страната, в която семејното съжителство започва по правило в юношеските години. Ранните бракове по принцип са предпоставка за ранни раждания и за по-голям брой деца (виж фиг. 8).

Намаляването на раждаемостта е тенденция, характерна за всички етнически групи в страната, но то не ги засяга в еднаква степен. По-висока раждаемост се запазва сред общностите, при които процесът на модернизация е относително забавен.

По данни на НСИ раждаемостта при ромите през 2001 г. е била 26,7 на хиляда (фиг. 9). В сравнение с 6,9 на хиляда при етническите българи стойността при ромите действително изглежда стряскащо. Но трябва да отбележим, че фактически през 1950 г. средната раждаемост в България е била 25 на хиляда – не много по-ниска от тази на ромите в момента. Това, което се е случило след тази дата, е бързото понижаване на раждаемостта главно при етническите българи, които постепенно навлизат във Втория демографски преход в началото на XXI в., и задържането на ранните бракове и на нивата на раждаемост при ромите на стойности, характерни за периода на Първия демографски преход.

¹¹ Коефициентът на нетно възпроизводство изразява броя на живородените момичета, които ще доживеят, за да заместят 1000 жени от 15- до 49-годишна възраст, излизащи от контингентите на жените в детеродна възраст поради остаряване или смърт.